

© Рібцун Ю. В. Відновлювальне навчання // Енциклопедія освіти: довідково-аналітичне вид. Нац. акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2021. – С. 124-125

ВІДНОВЛЮВАЛЬНЕ НАВЧАННЯ – цілеспрямований процес перебудови функціональних систем та поновлення за спеціально розробленою програмою гностичних, мовленнєвих, інтелектуальних, рухових вищих психічних функцій осіб з локальними ураженнями головного мозку.

Ключовими теоретичними положеннями В. н. є: 1) внаслідок локальних уражень мозку вищі психічні функції дезорганізуються; 2) порушеними можуть бути кілька психічних функцій, причому при ураженні різних ділянок мозку; 3) локалізація симптому не співпадає з розташуванням вищої психічної функції; 4) здатність до компенсації, як важлива властивість головного мозку, визначає шлях опосередкованого компенсаторного відновлення.

Основні принципи В. н., розроблені Т. В. Ахутіною, Е. С. Бейн, Ж. М. Глозман, О. Р. Лурією, Л. С. Цветковою та ін.: поетапність, системність, нейропсихологічна кваліфікація дефекту, рівневий підхід до аналізу та подолання дефекту, опора на збережені: а) ланки в психологічній структурі функції; б) аферентні ланки у структурі функціональної системи; в) форми діяльності, зовнішнє програмування відновлювальної функції.

Напрями В. н.: 1) внутрішньосистемна перебудова, використання «резервної» ланки функціональної системи; 2) міжсистемна перебудова порушеної функції, опора на збережені ланки, вироблення обхідних шляхів; 3) свідомо перебудова, що передбачає довільне засвоєння нових способів для реалізації пошкодженої функції; 4) лікувальна терапія; 5) інтерактивна взаємодія, забезпечення мотиваційної основи для особистісних змін, вирішення реабілітаційних завдань.

Актуальними питаннями залишаються вивчення соціально-психологічних аспектів В. н., створення комплексних методів (психологічний + медикаментозний вплив) та розширення сфери їх застосування, розроблення ефективних шляхів коригування особистості з порушеннями вищих психічних функцій.

Лит.: 1. Визель Т. Г. Восстановительное обучение // Основы нейропсихологии : учеб. для студентов вузов. – М. : АСТ, 2005. – С. 273-297.
2. Цветкова Л. С. Введение в нейропсихологию и восстановительное обучение. – М. : МПСИ, 2000. – 148 с. 3. Шохор-Троцкая М. К. (Бурлакова) Стратегия и тактика восстановления речи. Нейропсихологическое введение в логопедию. – М. : ЭКСМО-Пресс, 2001. – 432 с.

Ю. В. Рібцун